

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дөргөн сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ХОА-2022/06/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Улаанбаатар хот
2022 он

Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар

Утас: 70433061

Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn

Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн

Утас: 70432545

Цахим хаяг: tsetsegsuren.a@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: Д.Нарантуул

Утас: 70432545

цахим хаяг: narantuul.d@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	8
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	11
3. Аудитын тайлан	15
3.1 Ерөнхий зүйл.....	15
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	15
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	16
3.4 Материаллаг байдал	16
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	17
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	18
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	21
3.8 Аудитын гол асуудал	21
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	21
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	21
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	21
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	21
4. Аудитын илрүүлэлт.....	22
4.1 Залруулсан алдаа.....	22
4.2 Төлбөрийн акт.....	22
4.3 Албан шаардлага	
4.4 Зөвлөмж	23
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	Error! Bookmark not defined.

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
НА	Нотлох ажил
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
БСУГ	Боловсрол соёл урлагийн газар
СӨБ	Сургуулийн өмнөх боловсрол
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль

Хүснэгтийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт -1	Санхүүгийн байдлын тайлан	17
Хүснэгт -2	Авлагын үлдэгдэл	17
Хүснэгт -3	Төсвийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл	19
Хүснэгт -4	Татварын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл	20
Хүснэгт -5	Аудитад хамрагдсан байгууллагын алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	22
Хүснэгт -6	Түүвэрт хамрагдсан байгууллагын алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	25

**ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khova@audit.gov.mn

ДӨРГӨН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
Л.ЦЭДЭН – ИШ ТАНАА

2022.03.22 № 2/123
талай _____ -ны № _____ -Т

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Дөргөн сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дөргөн сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгадагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Х.БОЛДБААТАР

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>647,909,561.29</u>	<u>777,456,216.88</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	83,193,149.88	137,003,953.59
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	83,193,149.88	137,003,953.59
3121	Төгрөг	83,193,149.88	137,003,953.59
31211	Төрийн сангийн харилцах	83,193,149.88	137,003,953.59
33	АВЛАГА	267,273,501.57	264,112,652.10
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	44,345.58	4,328,901.51
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	25,961,500
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	6,350,960.40	2,549,100
335	Бусад авлага	3,710,944.59	3,369,809.59
3351	Байгууллагаас авах авлага	908,346	749,211
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	2,802,598.59	2,620,598.59
336	Зээлийн авлага	257,167,251	227,903,341
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	257,167,251	227,903,341
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	257,167,251	227,903,341
34	УРЬДЧИЛГАА	87,899,283.37	138,989,283.37
34300	Тусгай зориулалтын сан	87,299,283.37	115,499,283.37
34600	Урьдчилж гарсан зардал	-	10,000,000
3471	Урьдчилгаа тооцоо	600,000	13,490,000
34712	Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	-	13,000,000
34713	Цалингийн урьдчилгаа	600,000	490,000
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	209,543,626.47	237,350,327.82
351	Түүхий эд материал	40,647,193.80	43,296,458.75
35110	Тусгай зориулалттай материал	30,747,167.30	31,362,167.30
35130	Эм боох материал	9,900,026.50	11,934,291.45
354	Хангамжийн материал	168,596,352.67	178,852,789.07
35410	Бичиг хэргийн материал	3,384,550.00	756,500.00
35420	Аж ахуйн материал	121,964,456.17	138,438,296.57
35440	Түлш, шатах тослох материал	200,000	-
35460	Хүнсний материал	9,774,900	6,116,046
35470	Бусад хангамжийн материал	33,272,446.50	33,541,946.50
35600	Мал амьтад	300,080	15,201,080
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>5,119,464,823.26</u>	<u>5,665,849,452.98</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	5,119,464,823.26	5,665,849,452.98
392	Биет хөрөнгө	4,996,980,040.06	5,544,136,736.58
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,425,634,124.09	5,425,077,342.83
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(336,194,498.34)	(760,180,280.55)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	303,909,222	299,759,222
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(205,393,224.92)	(147,349,827.76)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	658,420,740.13	701,058,227.69
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(458,541,465.36)	(513,236,619.32)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	364,167,346.96	372,392,155.96
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(212,356,822.35)	(227,196,196.24)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	53,578,350	53,578,350
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(13,394,587.44)	(20,091,881.16)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	5,967,000	17,167,000
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	617,005,356	617,005,356
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(276,917,856.03)	(347,673,049.43)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	34,370,000.00	34,370,000.00
39217	Ном	36,726,355.32	39,456,936.56
393	Биет бус хөрөнгө	122,484,783.20	121,712,716.40
39301	Программ хангамж	5,687,000	5,687,000
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,058,466.80)	(3,830,533.60)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	119,856,250	119,856,250

3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	5,767,374,384.55	6,443,305,669.86
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	7,300,047.30	8,975,663.05
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	7,300,047.30	8,975,663.05
413	Өглөг	7,300,047.30	8,975,663.05
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	1,132,051.50	156,485
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	76,800.00	3,109,674.05
4136	Бусад өглөг	6,091,195.80	5,709,504
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	5,153,995.80	4,647,204
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	937,200	937,200
41366	Дансны өглөг /ТӨҮГ/	-	125,100
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	5,760,074,337.25	6,434,330,006.81
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	5,760,074,337.25	6,434,330,006.81
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,103,139,829.31	2,103,139,829.31
51101	Өмч: - төрийн	2,103,139,829.31	2,103,139,829.31
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,107,651,931.80	2,781,907,601.36
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2,003,469,718.31	2,355,440,059.25
51220	Тайлант үеийн үр дүн	104,182,213.49	426,467,542.11
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,549,282,576.14	1,549,282,576.14
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	5,767,374,384.55	6,443,305,669.86

2.2 Аудит хийсэн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,223,045,818.99	4,313,674,325.41
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	37,084,041.54	86,815,012.64
110	Орлогын албан татвар	33,305,011.54	57,073,332.64
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	33,305,011.54	57,073,332.64
110002	Үйл ажиллагааны орлого	2,163,344	18,473,959.99
110003	Хөрөнгийн орлого	17,159,556.84	20,394,596.40
110008	Шууд бус орлого	13,982,110.70	18,204,776.25
113	Хөрөнгийн албан татвар	840,000	23,387,683
113002	Бууны албан татвар	840,000	1,020,000
113004	Малд ногдуулах албан татвар		22,367,683
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	2,939,030	6,353,997
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	1,555,030	3,311,538
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	727,030	1,611,038
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	150,000	500,000
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	678,000	1,200,500
1181	Газрын төлбөр	-	1,604,459
118101	Газрын төлбөр		1,604,459
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,384,000	1,438,000
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,000,000	1,070,000
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	384,000	368,000
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,456,557,996.08	769,241,105.10
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,456,557,996.08	769,241,105.10
120002	Хүүгийн орлого	1,040,473	-
120003	Торгуулийн орлого	13,591,858	1,360,000
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,441,925,665.08	767,881,105.10

1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,605,000	12,798,797
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	9,685,568	447,000
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	1,430,635,097.08	748,784,957.70
120005	Түрээсийн орлого		2,631,800
120009	Бусад орлого		3,218,550.40
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,729,403,781.37	3,457,618,207.67
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,550,513,700	1,732,935,800
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,550,513,700	1,732,935,800
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	120,697,258	74,389,191
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,780,500	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	111,838,348	31,500,000
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	447,110	42,064,691
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	4,631,300	824,500
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,042,245,483.37	1,518,014,366.67
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	473,025,700	700,162,411
132002	Засгийн газрын, Засаг даргын нөөц хөрөнгийн санхүүжилт		530,000
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/		31,517,149.67
132004	Оны эхний үлдэгдлээс санхүүжих / орон нутгийн төсөв/	8,429,083.37	-
132005	Хөрөнгийн санхүүжилт / орон нутгийн төсөвт байгууллага/		24,032,500
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	434,875,900	635,595,644
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	125,914,800	126,176,662
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	15,947,340	132,278,850
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	15,947,340	132,278,850
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	3,106,823,672.77	3,887,206,783.30
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,994,949,872.77	3,880,814,382.90
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,491,327,172.77	3,011,716,268.65
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,442,467,242	1,700,547,385.13
210101	Үндсэн цалин	1,044,846,909	1,700,547,385.13
210102	Нэмэгдэл	263,865,795	-
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,544,000	-
210104	Урамшуулал	77,690,200	-
210105	Гэрээт ажлын хөлс	50,520,338	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	179,073,363.99	217,738,187.92
210201	Тэтгэврийн даатгал	121,765,258.80	151,119,533.12
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,333,777.50	16,981,476.15
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,467,102	13,585,180.94
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,864,229.61	3,271,180.07
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	28,642,996.08	32,780,817.64
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	105,464,170	215,400,197.50

210301	Гэрэл, цахилгаан	18,147,900	17,315,097.50
210302	Түлш, халаалт	81,239,070	195,991,500
210303	Цэвэр, бохир ус	6,077,200	2,093,600
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	59,144,320.20	191,084,812.77
210401	Бичиг хэрэг	10,603,558	11,045,820
210402	Тээвэр, шатахуун	38,220,662.20	47,647,212
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,006,600	8,521,496.77
210404	Ном, хэвлэл	538,200	2,721,800
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,716,700	5,120,184
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,888,600	4,534,700
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	170,000	291,500
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/		111,202,100
2105	Нормативт зардал	158,195,791.40	158,285,941.80
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	38,796,178	83,520,682.80
210502	Хоол, хүнс	113,280,463.40	71,934,220
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,119,150	2,831,039
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	19,975,600	6,963,100
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	244,100	21,000
210604	Урсгал засвар	19,731,500	6,942,100
2107	Томилолт, зочны зардал	7,293,500	3,559,700
210702	Дотоод албан томилолт	7,293,500	3,559,700
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	103,375,654.40	17,477,869
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	100,789,274.40	14,761,509
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,019,400	1,269,000
210803	Даатгалын үйлчилгээ		441,100
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	363,800	137,250
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	19,180	110,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	46,000	218,000
210807	Газрын төлбөр	138,000	91,010
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	1,000,000	450,000
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	416,337,530.78	500,659,074.53
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	118,056,798.37	80,947,125.40
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,086,000	7,135,400
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	289,194,732.41	412,576,549.13
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	503,622,700	869,098,114.25
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	30,597,000	76,021,019
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	300,000	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	30,242,000	22,081,075
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		22,069,944
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	55,000	31,870,000
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	473,025,700	779,853,046.25
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	473,025,700	716,194,911
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		63,658,135.25

2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	13,224,049
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		937,849
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт		12,286,200
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	111,873,800	6,392,400.40
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	111,873,800	6,392,400.40
220001	Барилга байгууламж	35,000,000	-
221001	Их засвар	32,000,000	-
222001	Тоног төхөөрөмж	5,429,000	-
223001	Бусад хөрөнгө	39,444,800	-
225101	Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз) /ТӨҮГ/		6,392,400.40
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>1,116,222,146.22</u>	<u>426,467,542.11</u>
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>1,116,222,146.22</u>	<u>426,467,542.11</u>

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	1,991,233,739.04	5,643,656,144.49
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			12,235,979.27	12,235,979.27
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	2,003,469,718.31	5,655,892,123.76
C07	Тайлант үеийн үр дүн			104,182,213.49	104,182,213.49
C08	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	2,107,651,931.80	5,760,074,337.25
D01	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	2,107,651,931.80	5,760,074,337.25
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			247,788,127.45	247,788,127.45
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	2,355,440,059.25	6,007,862,464.70
D08	Тайлант үеийн үр дүн			426,467,542.11	426,467,542.11
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,103,139,829.31	1,549,282,576.14	2,781,907,601.36	6,434,330,006.81

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>2,616,738,256.74</u>	<u>2,859,089,667.44</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	62,091,186.34	86,815,012.64
110	Орлогын албан татвар	56,083,044.34	57,073,332.64
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	56,083,044.34	57,073,332.64
110002	Үйл ажиллагааны орлого	4,064,800	18,473,959.99
110003	Хөрөнгийн орлого	21,471,790.95	20,394,596.40
110008	Шууд бус орлого	30,546,453.39	18,204,776.25
113	Хөрөнгийн албан татвар	900,000	23,387,683

113002	Бууны албан татвар	900,000	1,020,000
113004	Малд ногдуулах албан татвар		22,367,683
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	5,108,142	6,353,997
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,089,930	3,311,538
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	824,430	1,611,038
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	400,000	500,000
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	865,500	1,200,500
1181	Газрын төлбөр	1,534,912	1,604,459
118101	Газрын төлбөр	1,534,912	1,604,459
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1,383,300	1,438,000
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	1,500	-
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,000,000	1,070,000
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	381,800	368,000
1183	Бусад татвар	100,000	-
118301	Бусад татвар	100,000	-
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	8,052,000.00	81,888,257.40
120	Нийтлэг татварын бус орлого	8,052,000	81,888,257.40
120003	Торгуулийн орлого	200,000	1,360,000
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	7,852,000	77,309,707
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,605,000	605,000
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,247,000	76,704,707
120009	Бусад орлого		3,218,550.40
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,546,595,070.40	2,690,386,397.40
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,762,111,400	1,732,935,800
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,762,111,400	1,732,935,800
131008	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	-	-
131009	Оны эхний үлдэгдлээс санхүүжих		-
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	69,938,230.40	190,010,385.40
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	900,000	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	16,668,598	31,500,000
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	45,732,875	64,195,635
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	6,636,757.40	7,266,250.40
131106	Төсвийн урамшуулал		87,048,500
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	696,575,900	748,171,362
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	586,863,600	621,994,700
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	109,712,300	126,176,662
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	17,969,540	19,268,850
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	17,969,540	19,268,850
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	2,482,662,880.40	2,597,447,363.73
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,482,662,880.40	2,597,447,363.73
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,426,187,048	2,470,180,094.15

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,694,577,935	1,692,743,891.48
210101	Үндсэн цалин	1,141,753,551	1,104,875,903.54
210102	Нэмэгдэл	404,806,044	458,856,778.95
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,412,757	5,292,000
210104	Урамшуулал	112,174,983	94,092,153
210105	Гэрээт ажлын хөлс	30,430,600	29,627,055.99
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	229,274,100	228,635,132
210201	Тэтгэврийн даатгал	161,341,200	161,763,532
210202	Тэтгэмжийн даатгал	16,983,400	16,718,000
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,586,500	13,374,300
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,396,800	3,343,700
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	33,966,200	33,435,600
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	185,676,208	221,083,897.50
210301	Гэрэл, цахилгаан	18,026,795	18,483,251.20
210302	Түлш, халаалт	161,558,110	199,395,646.30
210303	Цэвэр, бохир ус	6,091,303	3,205,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	57,582,961	64,875,496.77
210401	Бичиг хэрэг	6,437,500	5,819,520
210402	Тээвэр, шатахуун	36,307,200	42,858,571
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,948,961	7,400,334.77
210404	Ном, хэвлэл	3,478,700	2,986,800
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,716,000	4,385,271
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,694,600	1,425,000
2105	Нормативт зардал	120,371,573	146,830,054
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	29,670,175	78,072,518
210502	Хоол, хүнс	83,278,698	63,304,316
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,422,700	5,453,220
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,515,700	6,119,700
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,627,200	1,000,000
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	250,000	267,000
210604	Урсгал засвар	4,638,500	4,852,700
2107	Томилолт, зочны зардал	2,663,800	4,009,600
210702	Дотоод албан томилолт	2,663,800	4,009,600
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	25,516,300.00	18,702,127.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	22,497,100.00	15,162,487.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,264,300	1,798,300
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000	445,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	340,000	138,340
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	42,900	110,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	425,000	425,000
210807	Газрын төлбөр	147,000	123,000
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	500,000	500,000
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	103,008,471	87,180,195.40
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	94,946,271	67,273,595.40

210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,062,200	19,906,600
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	56,475,832.40	127,267,269.58
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	16,734,900	81,902,235
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	15,944,900	27,763,291
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	22,069,944
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	790,000	32,069,000
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3,809,950.40	-
213405	Нэмэлт санхүүжилтийн төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,809,950.40	-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	35,930,982	45,365,034.58
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	30,919,882	33,078,834.58
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	5,011,100	12,286,200
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	134,075,376.34	261,642,303.71
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	91,593,100	207,831,500
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	91,593,100	207,831,500
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	91,593,100	207,831,500
220001	Барилга байгууламж	6,210,000	18,235,650
221001	Их засвар	35,894,000	10,000,000
222001	Тоног төхөөрөмж	7,600,000	55,000,000
223001	Бусад хөрөнгө	37,378,300	100,966,450
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	4,510,800	23,629,400
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(91,593,100.00)	(207,831,500.00)
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	38,166,000	-
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	38,166,000	-
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(38,166,000.00)	=
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	4,316,276.34	53,810,803.71
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	78,876,873.54	83,193,149.88
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	83,193,149.88	137,003,953.59

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант он	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,604,684,500	2,501,260,748	2,728,845,800	2,569,911,533.75
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,430,502,200	2,376,012,448	2,452,514,200	2,376,817,033.75
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,406,782,900	2,359,277,548	2,421,926,000	2,346,384,742.75
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,696,044,000	1,694,577,935	1,691,024,800	1,669,626,924.48
210101	Үндсэн цалин	1,161,136,900	1,141,753,551	1,104,142,800	1,093,454,650.54
210102	Нэмэгдэл	400,701,900	404,806,044	455,421,600	447,161,064.95
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,544,000	5,412,757	5,292,000	5,292,000

210104	Урамшуулал	98,230,600	112,174,983	94,409,900	94,092,153
210105	Гэрээт ажлын хөлс	30,430,600	30,430,600	31,758,500	29,627,055.99
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	229,274,100	229,274,100	228,288,900	225,690,900
210201	Тэтгэврийн даатгал	161,421,800	161,341,200	160,647,500	158,819,300
210202	Тэтгэмжийн даатгал	16,963,200	16,983,400	16,910,400	16,718,000
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,570,400	13,586,500	13,528,300	13,374,300
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,392,700	3,396,800	3,382,200	3,343,700
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	33,926,000	33,966,200	33,820,500	33,435,600
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	202,159,600	185,676,208	225,413,000	220,883,897.50
210301	Гэрэл, цахилгаан	19,718,400	18,026,795	19,718,400	18,283,251.20
210302	Түлш, халаалт	175,892,000	161,558,110	200,705,400	199,395,646.30
210303	Цэвэр, бохир ус	6,549,200	6,091,303	4,989,200	3,205,000
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	55,961,800	54,643,161	53,987,400	53,494,094.77
210401	Бичиг хэрэг	6,694,100	6,437,500	4,736,900	4,661,660
210402	Тээвэр, шатахуун	37,332,200	36,307,200	36,935,400	36,935,400
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,986,000	6,948,961	7,568,200	7,400,334.77
210404	Ном, хэвлэл	538,200	538,200	410,300	355,000
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,716,700	2,716,700	2,716,700	2,716,700
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,694,600	1,694,600	1,619,900	1,425,000
2105	Нормативт зардал	132,955,700	109,160,098	118,414,800	94,654,136
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	21,593,100	18,458,700	27,768,100	27,736,600
210502	Хоол, хүнс	103,764,800	83,278,698	85,013,100	61,464,316
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,597,800	7,422,700	5,633,600	5,453,220
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	9,003,800	7,515,700	6,133,300	6,119,700
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,627,200	2,627,200	1,000,000	1,000,000
210602	Тавилга	952,600	747,300	-	-
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	300,000	250,000	267,000	267,000
210604	Урсгал засвар	5,124,000	3,891,200	4,866,300	4,852,700
2107	Томилолт, зочны зардал	3,269,000	2,663,800	6,611,900	4,009,600
210702	Дотоод албан томилолт	3,269,000	2,663,800	6,611,900	4,009,600
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,253,400	25,516,300	17,987,600	17,947,590
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	24,217,400	22,497,100	14,415,600	14,407,950
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,269,000	1,264,300	1,829,000	1,798,300
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000	300,000	445,000	445,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	340,000	340,000	140,000	138,340
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	55,000	42,900	110,000	110,000
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	425,000	425,000	425,000	425,000
210807	Газрын төлбөр	147,000	147,000	123,000	123,000
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	500,000	500,000	500,000	500,000
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	50,861,500	50,250,246	74,064,300	53,957,900
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	42,799,300	42,188,046	54,392,700	34,385,300

210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,062,200	8,062,200	19,671,600	19,572,600
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	23,719,300	16,734,900	30,588,200	30,432,291
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	23,719,300	16,734,900	30,588,200	30,432,291
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	22,499,300	15,944,900	27,788,200	27,763,291
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,220,000	790,000	2,800,000	2,669,000
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	124,182,300	87,082,300	226,331,600	193,094,500
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	124,182,300	87,082,300	226,331,600	193,094,500
220001	Барилга байгууламж	41,000,000	6,210,000	31,032,500	18,235,650
221001	Их засвар	36,500,000	35,894,000	15,000,000	10,000,000
222001	Тоног төхөөрөмж	8,000,000	7,600,000	78,892,400	63,892,400
223001	Бусад хөрөнгө	38,682,300	37,378,300	101,406,700	100,966,450
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	50,000,000	38,166,000	50,000,000	-
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	50,000,000	38,166,000	50,000,000	-
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,604,684,500	2,482,441,048	2,728,845,800	2,607,289,945.75
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,762,111,400	1,731,191,518	1,732,935,800	1,699,856,965.42
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,762,111,400	1,731,191,518	1,732,935,800	1,699,856,965.42
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	747,909,800	725,427,990	880,530,700	810,854,423.33
132001	Орон нутгийн төсвөөс	638,197,500	615,715,690	753,306,800	684,677,761.33
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	109,712,300	109,712,300	127,223,900	126,176,662
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	21,558,300	17,969,540	24,415,500	19,268,850
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	21,558,300	17,969,540	24,415,500	19,268,850
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	73,105,000	7,852,000	90,963,800	77,309,707
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,605,000	1,605,000	605,000	605,000
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	50,300,000	6,247,000	50,300,000	76,704,707
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	21,200,000	-	40,058,800	-
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		58,517,044	-	39,698,044
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		39,698,044	-	77,076,456
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	6	6	6	6
610001	Төсвийн байгууллага	6	6	6	6
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	140	140	141	141
620001	Удирдах ажилтан	11	11	12	12
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	85	85	86	86
620003	Үйлчлэх ажилтан	38	38	37	37
620004	Гэрээт ажилтан	6	6	6	6
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	744	744	769	769
630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	744	744	769	769
630001	Төрийн өмчит ЕБС	744	744	-	-
64	ЭМЧЛҮҮЛЭГСЭДИЙН ТОО	-	7,966	-	7,966
640001	Улсын эмнэлгээр хэвтэн эмчлүүлэгсдийн тоо	-	603	-	603

640002	Улсын эмнэлгийн амбулаториор эмчлүүлэгсдийн тоо	-	7,363	-	7,363
640003	Хувийн эмнэлгээр эмчлүүлэгсдийн тоо			-	-
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	159	156	167	164
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	9	9	9
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	57	57	57	57
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	5	5	5	5
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	22	23	21	22
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	44	44	52	52
650010	Гэрээт ажилтан	15	11	15	11
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	7	7	8	8

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	77,771,960	192,551,395
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	71,421,000	190,002,295
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	71,421,000	138,532,351
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	23,116,967
210101	Үндсэн цалин	-	12,421,253
210102	Нэмэгдэл	-	10,695,714
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	-	2,944,232
210201	Тэтгэврийн даатгал	-	2,944,232
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	-	200,000
210301	Гэрэл, цахилгаан	-	200,000
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,940,500	11,381,402
210401	Бичиг хэрэг	-	1,157,860
210402	Тээвэр, шатахуун	-	5,923,171
210404	Ном, хэвлэл	2,940,500	2,631,800
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	-	1,668,571
2105	Нормативт зардал	11,211,475	52,175,918
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	11,211,475	50,335,918
210502	Хоол, хүнс	-	1,840,000
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	754,537
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	754,537
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	57,269,025	47,959,295
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	57,269,025	39,395,295
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	8,564,000
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	51,469,944

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	-	51,469,944
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		22,069,944
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		29,400,000
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,350,960	2,549,100
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,350,960	2,549,100
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	77,771,960	192,551,395.4
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	77,771,960	192,551,395
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	900,000	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХхөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	16,668,598	31,500,000
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	45,732,875	64,195,635
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	14,470,487	9,807,260.4
131106	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн нэмэлт орлого	-	87,048,500

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Дөргөн сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд авлага, шатахууны зарцуулалт, дотоод хяналт, зээлийн эргэн төлөлт, Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлантай холбоотой зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг ахлах аудитор Д.Нарантуул 2022 оны 3 дугаар сарын 17-ноос 2022 оны 03 дугаар сарын 25-ны хооронд гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер А.Цэцэгсүрэн, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Х.Болдбаатар нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Дөргөн сумын Засаг дарга 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн 1/63 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Дөргөн сумын засаг дарга нь “Хүний хөгжлийг эрхэмлэн иргэдийнхээ ажиллаж амьдрах эрүүл, аюулгүй таатай орныг бүрдүүлэн, төрийн үйлчилгээг иргэдэд тэгш хүртээмжтэй хүргэх” гэсэн эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон ажиллажээ.

Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна. Үүнд:

- “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй хүндрэлийг даван туулах
- Хүний хөгжил, нийгмийн харилцааны бодлого
- Эдийн засаг, хөдөө аж ахуйн бодлого
- Засаглалын бодлого
- Байгаль орчин, аялал жуулчлал
- Дэд бүтэц, газар зохион байгуулалт, төлөвлөлтийн бодлого

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- *Малын тоо толгойн албан татварын тухай хууль*
- *Нийгмийн даатгалын сангийн 2021 оны төсвийн тухай хууль*
- *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны төсвийн тухай хууль*
- *Коронавируст халдвар /ковид-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай*
- *Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолоор “төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай”*

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөө багатай байна.

Сумын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд мөрдөх тусгайлан баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг байхгүй бөгөөд Сангийн яамнаас гаргасан бодлого шийдвэрүүдийг хэрэгжүүлэн и-баланс цахим программ хангамж ашиглан холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцүүлэн, үйл ажиллагааны онцлогт тохируулан ашиглаж байна.

Дөргөн сумын Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг даргын дэргэдэх санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас 2019-2020 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд 2021 оны 03 дугаар сард дотоод хяналт хэрэгжүүлсэн байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд тусалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлаар сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “Бага” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 2 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зарлагын 3,133.1 сая төгрөгөөс 2 хувиар тооцон 62.7 сая төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцон, санхүүгийн тайлангийн түвшинд гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 50.1 сая төгрөгөөр тогтоолоо.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 673.3 сая төгрөгөөр буюу 12 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгө, өр төлбөр, цэвэр өмчийн дансдууд байна.

Хүснэгт №1. Санхүүгийн байдлын тайлан /сая. төгрөг/

Тайлангийн үзүүлэлтүүд	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	
Мөнгөн хөрөнгө	83.2	137.0	-53.80	165%
Авлага	355.2	400.5	-45.35	113%
Бараа материал	209.5	237.4	-27.85	113%
Үндсэн хөрөнгө	5,119.5	5,665.8	-546.35	111%
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	5,767.4	6,440.7	-673.35	112%
Богино хугацаат өр төлбөр	7.3	6.4	0.90	88%
Цэвэр хөрөнгө, өмч	5,760.1	6,434.3	-674.20	112%
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	5,767.4	6,440.7	83,525.21	112%

Эх сурвалж: Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 83.2 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 137.0 сая төгрөг болж 53.8 сая төгрөгөөр буюу 65 хувиар өссөн байна. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 137.0 сая төгрөг нь Төрийн сангийн харилцах дансанд байршиж байна.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 400.5 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 400.5 сая төгрөг болж 45.3 сая төгрөг буюу 13 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 2: Авлагын үлдэгдэл

сая. төгрөг

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	0.04	2.5	2.5
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага		26.0	26.0
Байгууллагаас авах авлага	0.91	0.7	(0.2)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	2.80	2.6	(0.2)
Зээлийн хүүгийн авлага	257.2	227.9	(29.3)
Татвар, НДШ /ОНӨААТҮГ/		1.8	1.8
Татаас санхүүжилтийн авлага	6.4		(6.4)
Дүн	267.3	261.5	(5.7)
Урьдчилж гарсан зардал		10.0	10.0
Тусгай зориулалтын сан	87.3	115.5	28.2
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа		13.0	13.0
Цалингийн урьдчилгаа	0.6	0.5	(0.1)
Дүн	87.9	139.0	
АВЛАГЫН НИЙТ ДҮН	355.2	400.5	(5.7)

Эх сурвалж: Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд 158.6 сая төгрөгийн насжилт өндөртэй байгаа авлагын дийлэнхийг сум хөгжүүлэх сангийн зээл, зээлийн хүүгийн авлага эзэлж байгаа бөгөөд оны эхэнд 257.2 мянган төгрөгийн зээлийн авлагын үлдэгдэлтэй байсан ба тайлант зээл олгоогүй, 39.7 сая төгрөгийн зээл, зээлийн хүү эргэн төлөгдөж, оны эцэст 227.9 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

ОНХС-гийн авлагад бүртгэлтэй хашааны авлагын эхний үлдэгдэл 87.3 сая төгрөгөөс тайлант онд 34.8 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулж 63.0 сая төгрөгийг малжуулах төсөлд, 10.0 сая төгрөгийг урьдчилж олгосон зардлаар олгон 125.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

3.5.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 237.4 сая төгрөг болж 27.8 сая төгрөгөөр өссөн нь 55.9 сая төгрөгөөр эм боох материал, аж ахуйн материалыг үнэ төлбөргүйгээр хүлээн авсантай холбоотой нэмэгдсэн байна.

Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр 285.1 сая төгрөгийн бараа материал бэлтгэж, үнэ төлбөргүйгээр 55.9 сая төгрөгөөр нийт 341.0 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 313.2 сая төгрөгийн материалыг зарцуулжээ.

3.5.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эхэнд 6,625.3 сая төгрөг байсан бол оны эцэст 7,685.4 сая төгрөг болж 1,060.1 сая төгрөгөөр өссөн нь 23.6 сая төгрөгийн хөрөнгийг худалдан авсан, 684.1 сая төгрөгөөр хандив, бусад, сумын ЗДТГ-ын өмнөх онд барилга байгууламжийн үлдэгдлийг буруу тооцсонтой холбоотой 249.8 сая төгрөгөөр шилжүүлэн авсан холбоотой байна.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө 23.6 сая төгрөгөөр төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн, 943.8 сая төгрөгөөр шилжүүлэн авсан, үнэ төлбөргүй хандиваар нэмэгдэж, акталсан, балансаас балансад шилжүүлсэн 137.2 сая төгрөгөөр хөрөнгө хасагдсан байна.

3.5.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 7.3 сая, эцсийн үлдэгдэл 6.4 сая төгрөг болж 0.9 сая төгрөгөөр буурсан байна. Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд 6.4 сая төгрөгийн өр байгаа нь дараа тайлангийн хугацаанд бүрэн барагдах боломжтой өглөгүүд байна.

Үүнээс: Ажилчидтай холбоотой өглөг 0.1, бараа үйлчилгээний өглөг 3.1, байгууллагад өгөх өглөг 2.2, хувь хүмүүст өгөх өглөг 0.9 сая төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэл байна.

3.5.7 Цэвэр хөрөнгө, өмч

Засгийн газрын оролцоо дансны оны эхний үлдэгдэл 5,760.1 сая төгрөг байсан оны эцэст 6,434.3 сая төгрөг тайлант онд 674.2 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүн 426.5 сая төгрөгийн ашигтайтай, өмнөх үеийн үр дүн рүү 247.8 сая төгрөгөөр залруулсантай холбоотой байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2,726.3 сая төгрөгөөр, нийт зарлагыг 2,726.3 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Дэргэн сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн төсвийг аймгийн ИТХ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 03 өдрийн 3/03 тоот тогтоолоор 2,579.9 сая төгрөгөөр анх баталж өмнө оны болон тайлант оны орлого давсан холбоотойгоор 2021 онд 1 удаа тодотгол хийн 2021 оны 08 дугаар сарын 05-ны 4/03 тоот тогтоолоор нийт 2,728.8 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн тодотголыг сумын ИТХ-аар 2021 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн Б/02 тоот тогтоолоор 2,728.8 сая төгрөгөөр 6 байгууллага, 2 сангийн төсвийг тодотгож баталжээ.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд 2,728.8 сая төгрөгийн төсөв баталснаас 1,732.9 сая төгрөгийг улсын төсвөөс, 753.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 24.4 сая төгрөгийг ЭМДС-аас, 127.2 сая төгрөгийг ОХНС-аас санхүүжих, 0.6 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос, 50.3 сая төгрөгийг туслах үйл ажиллагаанаас, 40.1 сая төгрөгийг өмнөх оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Хүснэгт 3: Төлөвлөгөө, гүйцэтгэл	сая. төгрөг	төлөвлөгөө	гүйцэтгэл
Улсын төсвөөс санхүүжих		1,732.9	1,699.9
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих		1,732.9	1,699.9
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих		880.5	810.9
Орон нутгийн төсвөөс		753.3	684.7
Орон нутгийн хөгжлийн сан		127.2	126.2
Нийгмийн даатгалын төсвөөс санхүүжих		24.4	19.2
Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих		24.4	19.2
Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас		91.0	77.3
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос		0.6	0.6
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос		50.3	76.7
Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих		40.1	
ЭХ ҮҮСВЭРИЙН НИЙТ ДҮН		2,728.8	2,607.3

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 1,699.8, орон нутгийн төсвөөс 684.7, ОХНС-ийн санхүүжилт 126.2, ЭМДС-аас санхүүжих 19.3, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 0.6, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 76.7 сая төгрөг нийт 2,607.3 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 2,569.9 мянган төгрөгийг зарцуулж 33.1 сая төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,569.9 сая мянган төгрөг буюу 94.2 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 24.0 сая төгрөгөөр, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал 4.5, бараа хангамж, бараа материалын зардал 0.4, томилолтын зардал 2.6, нормативт зардал 23.7, бараа үйлчилгээний бусад зардал 20.1, хөрөнгийн зардал 33.2, эргэж төлөгдөх зээл 50.0 сая төгрөгөөр буюу нийт 158.9 сая төгрөгөөр батлагдсан төсвийг хэмнэж зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 0.6, туслах үйл ажиллагааны орлого 50.3 сая төгрөгөөр тус тус батлагдаж гүйцэтгэлээр үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 0.6 сая, туслах үйл ажиллагааны орлогыг 76.7 сая төгрөгөөр нийт 77.3 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн. Нийт бүрдүүлсэн орлогын 41.5 сая төгрөгийг СХС-ийн зээл, зээлийн хүүгийн орлого, 34.8 сая төгрөг нь малжуулах төслийн эргэн төлөлт, 0.3 сая төгрөг нь ЕБС-ийн өөрийн орлого бүрдүүлэн төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны орлогыг 26.4 сая төгрөгөөр давуулж биелүүлж 31.5 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт татан төвлөрүүлсэн байна.

Дэргэн сумын ИТХ-ын 2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 2021 оны 8 дугаар сарын 20-ны өдрийн Б/02 дугаар тогтоолд Дэргэн сумын Төвлөрүүлэн захирагчийн тайлант онд 68.5 сая төгрөгийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр

батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 87.9 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 128.3 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт 4. Сумын татварын орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/сая.төгрөг/

Орлогын ангилал	2021 оны		Зөрүү
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
Татварын нийт орлогын дүн	68.5	87.9	(19.4)
Нийт орлого ба тусламжийн дүн	68.5	87.9	(19.4)
Татварын орлого	66.5	86.5	(16.9)
Орлогын албан татвар	8.0	18.5	(10.5)
Хувь хүний орлогын албан татвар	8.0	18.5	(10.5)
Үйл ажиллагааны орлого	14.7	18.2	(3.5)
Хөрөнгийн албан татвар	20.9	21.4	(0.5)
Бууны албан татвар	0.9	1.0	(0.1)
Иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлого	20.0	20.4	(0.4)
Малын тоо толгойн албан татвар	16.0	22.4	(6.3)
Малын тоо толгойн албан татвар	16.0	22.4	(6.3)
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	3.4	3.0	0.4
Улсын тэмдэгтийн хураамж	2.0	1.6	0.3
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны	5.0	5.0	-
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	1.0	1.2	(0.2)
Газрын төлбөр	1.7	1.6	0.1
Газрын төлбөр	1.7	1.6	0.1
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	1.7	1.4	0.2
Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1.1	1.1	-
Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	0.6	0.4	0.2
Татварын бус орлого	2.0	1.4	0.6
Нийтлэг татварын бус орлого	2.0	1.4	0.6
Торгуулийн орлого	2.0	1.4	0.6

Эх сурвалж: Дэргэн сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт орлого 87.9 сая төгрөг буюу 19.4 сая төгрөгөөр давуулжээ. Орлого давсан шалтгаан нь хувь хүний орлогын албан татвар 10.5, хөрөнгийн албан татварын орлого 0.5, үйл ажиллагааны орлого 3.5, малын тоо толгойн орлого 6.3 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлж улсын тэмдэгтийн хураамж 0.3, газрын төлбөр 0.1, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр 0.2, татварын бус орлого 0.6 сая төгрөгөөр тасалжээ.

Татварын бус орлого тасрах үндсэн шалтгаан нь СХС-гийн орлогыг 50.0 сая төгрөгийн орлого төлөвлөснөөс 41.5 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж 8.5 сая төгрөгөөр тасалсан байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангаар Хөшөөт хөгжлийн сангаас 31.5, ЭМДС-аас Ковид-19 цар тахлын илүү цаг урамшуулал, эмийн зардалд 114.0, өмнөх оны авлага буюу татан төвлөрүүлэлтээс 6.3, БСУГ-аас ЕБС болон СӨБ-ийн байгууллагад ажиллаж байгаа багш нарын тэтгэмж 22.1, номын түрээсийн орлого 2.6, Статистикийн газраас судалгааны зардал 1.1, гадаадын төслөөс 8.0, бусад орлогоос 7.0 сая төгрөг нийт 192.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэн 190.1 сая төгрөгийг зарцуулж орон нутгийн төсөвт 2.5 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Дөргөн сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодорхой бус байдал үүссэн, хэрэглэгчдэд хамааралтай дараах асуудлууд байна. Үүнд:

1. Сум хөгжүүлэх сангаас 2011-2020 онуудад олгосон 43 зээлдэгчийн 308.2 сая төгрөгийн зээл олгогдсоноос 3 иргэн нас барсан, 15 зээлдэгч зээл бүрэн төлж дууссан, 7 иргэний 31.9 сая төгрөгийн зээлийн төлөх хугацаа болоогүй, 21 иргэний 149.1 сая төгрөгийн мянган төгрөгийн зээлийн авлага нь хугацаа хэтэрч байгаа нь сангийн хөрөнгийн эргэцийг удаашруулж, хөрөнгийн үр өгөөжийг бууруулж байна.
2. “Жигүүр ажнай” ХХК-тай 15 жилийн хугацаатай концессийн гэрээ байгуулан сумын төсөвт байгууллагуудыг халаалт дулаанаар ханган ажиллаж тайлант онд өр төлбөр үүсээгүй тайлагнасан ч төсөвт байгууллагуудад батлагдсан төсвөөр гэрээ байгуулан зардлыг санхүүжүүлсэн байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Дөргөн сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд УТХО-оор 499.0 сая төгрөгийн өртөг бүхий ахуй үйлчилгээний байрны их засварын ажлыг “Зөөлөн тэмүүлэл ХХК” гүйцэтгэж, данс бүртгэлд тусгасан, сумын Эрүүл мэндийн төв Ковид-19 цар тахлын үйлчилгээ үзүүлсний төлбөрт ЭМДС-аас авах 26.0 сая төгрөг, ОНХС-аас Стандарт ховд хөтөлбөрийн хүрээнд 10.0 сая төгрөгийг урьдчилж төлсөн, тайлант онд 9 иргэнд малжуулах төслөөс 63.0 сая төгрөгийн зээл олгосонтой холбоотой авлага үүссэн асуудлууд нь үлэмж нөлөө үзүүлсэн байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасны дагуу тус байгууллагын 2021 оны Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хяналаа.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 157 мэдээллээс 148 хугацаандаа оруулсан 9 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна. Аймгийн хэмжээнд сум хөгжүүлэх сангийн Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг мэдээлэх тусгай цэсгүйгээс тайлант онд орсон орлогын гүйлгээг мэдээлээгүй, зарлагын гүйлгээ гаргаагүй байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн байна гэж дүгнэлээ.

Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 83.6 сая төгрөгийн зөрчилд 6 зөвлөмж өгөгдсөн бөгөөд 75 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар Ковид-19 цар тахал, Шүлхий өвчинтэй холбоотой сумын төсөвт байгууллагуудаас гаргасан зардлын зарцуулалт, малжуулах төсөлд хамрагдах иргэдийн

сонгон шалгаруулалт ил тод нээлттэй эсэх, олгосон санхүүжилтийн асуудлыг авч үзэх нь зүйтэй байна.

3.12 Харьяа байгууллагуудын аудитын дүнгийн талаар

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 6 төсвийн байгууллага, 2 тусгай сан, нийт 8 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 3 байгууллагыг аудитад хамруулан дүгнэлт гаргаж, 5 тайланг түүвэрт хамруулсан байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”-2 (сумын 12 жилийн сургууль, сумын хүүхдийн цэцэрлэг), “Хязгаарлалттай” 1 (ЭМТөв) нийт 3 дүгнэлт гаргасан байна.

Дөргөн сумын ТТЗ-ын нэгтгэлд хамрагдсан төсвийн шууд захирагчдын 2021 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 192.6 сая төгрөгийн 16 алдаа зөрчил илэрч, 24.7 мянган төгрөгийн 6 алдааг залруулсан байна.

Залруулагдаагүй 167.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчлөөс 1.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчилд 3 төлбөрийн акт тогтоон, 2.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгуулах 1 албан шаардлага өгч, 163.2 сая төгрөгийн 6 алдаа зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна. Нийт алдаа зөрчил, шийдвэрлэлтийг хүснэгтээр харуулбал: Хүснэгт -5 /сая.төг/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Дөргөн сумын 12 жилийн сургууль	3	106.6	1	0.7					2	105.9
2	Дөргөн сумын хүүхдийн цэцэрлэг	4	0.8	1	0.1	1	0.8			2	
3	Дөргөн сумын ЭМТ	9	85.2	4	23.9	2	1.1	1	2.9	2	57.3
	Дүн	16	192.6	6	24.7	3	1.9	1	2.9	6	163.2

Эх сурвалж: Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

4. Нэгтгэсэн тайлангийн аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 1,070.9 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 751.7 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 1.9 сая төгрөгийн 2 алдаа зөрчилд төлбөрийн акт, 149.1 сая төгрөгийн 1 зөрчилд албан шаардлага, алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 168.2 сая төгрөгийн 5 зөвлөмж өглөө.

4.1 Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай дараах залруулгыг санхүүгийн тайланд тусгаж, баталгаажуулав. Үүнд:

1. ОНХС-ийн тайланд авлага, тайлант үеийн үр дүн зөрүүтэй тайлагнасан 20.0 сая төгрөг,
2. Сумын ИТХ-ын санхүүгийн тайланд өмнөх оны хуримтлагдсан элэгдлийн зөрүү, тайлант оны хуримтлагдсан элэгдэл, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн тохируулах бичилт, тайлант үеийн үр дүнтэй холбоотой 9.9 сая төгрөг,
3. ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд акталсан хөрөнгийг дутуу хассан, барилга байгууламжийн өртөг, хуримтлагдсан элэгдлийг зөрүүтэй тусгасан, үнэ төлбөргүй нэмэгдсэн бараа материалыг бүртгээгүй зэрэгтэй холбоотой 714.0 сая төгрөг,

Шийдвэрлэсэн нь: Байгууллагын удирдлага, нягтлан бодогч нарт асуудлын бүртгэлээр танилцуулан 743.9 сая төгрөгийн залруулга хийж, залруулсан 2022 оны 03 дүгээр сарын 21-ны 1/69 тоот албан бичгээр санхүүгийн тайланд залруулга хийсэн болно.

4.2 Төлбөрийн акт

1. Засгийн газрын 2020 оны 211 дүгээр тогтоолоор айл өрхийн цэвэр бохир усны хөнгөлөлтөд 3.0 сая төгрөгийг сумын ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжуулан

цэвэр ус түгээдэг хүнтэй гэрээ байгуулан сар бүр 261 айл өрхөд ундны ус түгээж холбогдох зардалд 2.0 сая төгрөгийн олгож 1.0 сая төгрөгийг зориулалтын зарцуулсан илэрсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн хуулийн заалт, аудитын “Үнэн зөв байдал”, “Иж бүрэн” байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

2. Сумын ИТХ-аас батлагдсан төсвийг зориулалт бусаар 0.9 сая төгрөгийг зарцуулсан зөрчил илэрсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах” гэсэн заалт аудитын “үнэн зөв байдал”, “тохиолдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

4.3 Албан шаардлага

4.3.1 1 Илрүүлэлт: СХС-ийн хөрөнгөөс 2011-2018 онуудад зээл олгогдож 73 зээлдэгч зээлээ олгогдож, зээлдэгчтэй байгуулсан гэрээний үүргээ биелүүлээгүй 21 зээлдэгчтэй холбоотой 149.1 сая төгрөгийн зээл, зээлийн хүүгийн хугацаа хэтэрсэн үлдэгдэлтэй, авлага барагдуулаагүй сангийн дансанд төвлөрүүлээгүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Зээлдэгчтэй байгуулсан гэрээний 7.2.4-д “Зээлийн эргэн төлөлт, хүүгийн орлогыг сангийн дансанд төвлөрүүлнэ”, 8.2-д “Зээлдэгч зээлийн төлбөрийг сар бүрийн төлбөрийн хуваарийн дагуу төлнө”, 9.2-д “Зээлдэгч гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй дараах тохиолдолд Зээлдүүлэгч гэрээг цуцалж, зээл, хүү нэмэгдүүлсэн хүүгийн төлбөрийг үл маргах журмаар төлүүлнэ. Үүнд: 9.2.1-д “Зээлийн гэрээний 3.2-т зааснаас өөр зориулалтаар ашигласан”, 9.2.2-д “Зээлийн гэрээгээр тохиролцсон хуваарийн дагуу төлбөрөө бүрэн төлөлгүй 60 хоног хугацаа хэтэрсэн”, 9.2.4-д “Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ 2-оос дээш удаа зөрчсөн, эсвэл 15 дээш хоногоор хугацаа хэтрүүлсэн бол гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага өгөв.

4.4. Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

4.4.1 Авлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Дэргэн сумын ТТЗ-ын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд 34.9 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн, эзэн холбогдогч нь тодорхойгүй авлага бүртгэлтэй байхад авлагыг бууруулах чиглэлээр тодорхой ажлууд хэрэгжүүлээгүй байна. Үүнд: Сум хөгжүүлэх сангийн тайланд зээлийн гэрээнд заасны дагуу алданги тооцохдоо 6.1 сая төгрөгөөр зөрүүтэй бүртгэсэн, ЗДТГ-ын тайланд 1.9 сая төгрөгийн эзэн холбогдогч нь тодорхой бус авлага, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 2016 онд хэрэгжүүлсэн жишиг хашаа хөтөлбөрийн 26.9 сая төгрөгийн авлага нийт 34.9 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” гэсэн заалт хэрэгжээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж Сумын ТТЗ-ын нэгтгэл тайланд авлагын үлдэгдлээр тайлагнасан хугацаа хэтэрсэн авлагуудыг бууруулах талаар үе шаттай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн төсвийн хөрөнгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлж ажиллах

4.4.2 Шатахууны зарцуулалт, дотоод хяналттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Орон нутгийн хөгжлийн сангаас Ковид-19 цар тахал, малын шүлхий өвчний гамшгийн үед 9.6, ИТХ тайлант онд 1.5, нийт 11.1 сая төгрөгийн шатахууныг зарцуулсан ч жолоочийн тооцоо бодоогүй, дотоод хяналт хэрэгжүүлээгүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д "анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна", Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын 1.3-д "аж ахуйн нэгж, байгууллага нь энэхүү нийтлэг журамд нийцүүлэн, өөрийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон "дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам"-тай байна", 1.5-д "... Журмын 1.4-т зааснаас бусад тохиолдолд "дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам" тухайн байгууллага, аж ахуйн нэгж өөрөө баталж мөрдөнө" гэсэн заалтуудыг мөрдөөгүйтэй холбоотой байна.

Өгсөн зөвлөмж: Гамшгаас хамгаалах мөрдөх сангийн хөрөнгийг үр дүнтэй зарцуулах талаар анхааран ажиллах,

4.4.3 Анхан шатны баримттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Сумын ЗДТГазар, ИТХ, Соёлын төв 2021 онд 54.6 сая төгрөгийн бараа материал худалдан авахдаа бараа бүтээгдэхүүнүүдэд гарсан зардлуудыг баримтжуулахдаа и баримтаар баталгаажуулаагүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Татварын ерөнхий хуулийн 28.5-д "Татвар төлөгч борлуулалт хийх тухай бүрд хэрэглэгчийн системээс дахин давтагдашгүй дугаар бүхий төлбөрийн баримтыг хэвлэж өгөх, эсвэл цахимаар илгээх үүрэгтэй", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно" гэсэн заалтуудыг хэрэгжилт сумын хэмжээнд хангалтгүй байна.

Зөвлөмж: Сумын төрийн сангаас зардлыг санхүүжүүлэхдээ и баримтаар баталгаагүй ажил гүйлгээг гаргахгүй байх,

4.4.4 Шилэн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Соёлын төв нь Шилэн дансны хуульд заасны дагуу цалингаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй орлогын 55.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийн ажил гүйлгээг мэдээлээгүй байгаа нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.5-д "цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр;" Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан журмыг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хууль, журамд заасны дагуу Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг ханган холбогдох мэдээллийг үнэн мэдээлж хэвших

4.4.5 Төсвийн гүйцэтгэл, төсвийн төлөвлөлттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Сумын төсөвт байгууллагын дүнгээр тогтмол зардлыг 225.4 сая төгрөгөөр төлөвлөж, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд тусгасан 220.9 сая төгрөгөөр, Төрийн сангийн зарлагын хуулгаар 208.3 сая төгрөгийн зардал гаргаж 12.5 сая төгрөгийг бусад бараа үйлчилгээний зардал гүйлгэн зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.7-д "энэ хуулийн 22.2-т заасан төсвийн ангиллын төрөл бүрээр дэлгэрэнгүй ангилал тогтоох, түүнийг төсвийн төлөвлөлт, тайлагналт, гүйцэтгэлд ашиглах журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тогтооно", 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ыг мөрдөн ажиллах заалтуудыг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Эдийн засгийн ангиллын дагуу төсөвт журмын дагуу зохицуулалт хийж зардлыг санхүүжүүлэн, Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг үнэн зөв илэрхийлж тайлагнах

Дөргөн сумын ТТЗ-ын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 06 дүгээр сарын 20-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

		Хүснэгт – 6				/сая. төгрөгөөр/					
д/д	байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	ТТЗахирагч	3	162.6			1	1.0	1	149.1	1	12.5
2	Дөргөн ЗДТГ	6	769.5	5	721.8					1	47.7
3	Дөргөн ИТХ	6	15.8	5	9.9	1	0.9				5.0
4	Дөргөн Соёлын төв	1	60.4							1	60.4
5	Дөргөн ОНХС	4	56.5	2	20.0					2	36.5
6	Дөргөн СХС	-	6.1								6.1
Дүн		20	1,070.9	12	751.7	2	1.9	1	149.1	5	168.2

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР:

АХЛАХ АУДИТОР:

ТАЙЛАНГ БИЧСЭН:

8417140802
04040073 0066454

У.БОЛДБААТАР

А.ЦЭЦЭГСҮРЭН

Д.НАРАНТУУЛ